

פרשתנו פותחת בתיאור אירוח המלאכים באוהלו של אברהם אבינו, עמוד החסד, המלמדנו כיצד לקיים כראוי את מצוות הכנסת אורחים. לצד עצם מעשה החסד, הזריזות והזהירות היתרה שבהן נהג אברהם בקבלת אורחיו, הוא הקפיד מאוד על יצירת אווירה שלווה ונינוחה, מתוך רגישות עמוקה ועדינה לכך שאורחיו לא יחושו שמץ של אי נעימות או תחושת מעמסה על מארחם.

הציפיה והריצה לקראתם

בתיאור בואם של האורחים נאמר: "וַיֵּשָׂא עֵינָיו וַיֵּרָא וְהִנֵּה שְׁלֹשָׁה אַנְשִׁים נֹצְבִים עָלָיו, וַיֵּרָא וַיֵּרָץ לְקִרְיָתָם מִפֶּתַח הָאֵהָל וַיִּשְׁתַּחוּ אֲרָצָה" (יח, ב). כפל הלשון "וַיֵּשָׂא עֵינָיו וַיֵּרָא", ולאחר מכן שוב "וַיֵּרָא", מלמד שאברהם לא נתקל בהם בדרך מקרה, אלא תר וחיפש שעה ארוכה אחר עובדי דרכים, כפי שהאריכו חז"ל לתאר, והכל מתוך תשוקה עזה לקיים את המצווה. המילה "וַיֵּרָא" הנוספת בפסוק זה מבטאת שרק לאחר ציפיה דרוכה וממושכת זכה סוף סוף להבחין בהם.

חז"ל במסכת בבא מציעא (דף פו ע"ב) תלו זאת בתשוקתו העצומה של אברהם. הם ביארו שבתחילה הגיעו המלאכים ועמדו בסמוך לאברהם (כפי שכתוב "נֹצְבִים עָלָיו"). אולם משראו את צערו מחמת המילה ושהוא חובש ומתיר את תחבושותיו, אמרו לעצמם שלא ראוי לעמוד שם ולהטריחו, ומשום כך התרחקו ממנו. משראה ("וַיֵּרָא") שהם מתרחקים, מיד "וַיֵּרָץ לְקִרְיָתָם", לשכנעם לסור לביתו.

זריזות של כבוד

עוד מראשית הביקור הפגין אברהם אבינו עד כמה חביבה ויקרה עליו מצווה זו. התורה מדגישה: "וַיֵּרָץ לְקִרְיָתָם מִפֶּתַח הָאֵהָל", אף שהיו קרובים אליו, לא צעד בנחת אלא פתח בריצה, שכן דרכו של אדם להזדרז לקראת הדבר החביב עליו. וכל זאת עשה חרף חולשתו הרבה מחמת המילה. בריצתו זו ביקש אברהם להראות לאורחים עד כמה חשובה בעיניו הגעתם לביתו.

האלשיך הקדוש מבאר את הנהגתו של אברהם, כפי שבא לידי ביטוי במילים: "וַיִּשְׁתַּחוּ אֲרָצָה". אברהם הסתפק בזהות האורחים, האם הם אנשים פשוטים או מלאכים. אף שנראו כאנשים, לא הבחין בהם צועדים בדרך כדרך ההולכים, אלא ניצבו לפניו לפתע, כאילו צנחו מהשמים. בעודו עסוק בגילוי השכינה, חשש שמא אם יפנה אל האורחים תסתלק ממנו השכינה. ולכן נהג בחכמה: הוא לא אמר מילה, כדי שלא להפסיק בדיבור, אלא רק רמז להם שמעוניין לארחם. סברתו היתה: אם הם בני אדם, הרי שבריצתו לקראתם מפתח האוהל יבינו זאת, ולא ילכו לדרכם. ואם הם מלאכים, הרי שההשתחויה היתה לכבודם.

והנצי"ב מוולוז'ין בפירושו 'העמק דבר' דייק מלשון הפסוקים רובד נוסף: דרך העולם והנימוס, שיוצאים להקביל פני אדם נכבד, **ורק כשמתקרב** מגבירים את הצעדים ורצים לקראתו, כפי שמצינו שרץ לבן לקראת יעקב רק כשראה אותו ("וַיֵּרָץ לְקִרְיָתָם וַיִּחַקֵּק לוֹ"). אולם אברהם אבינו קיים את המצווה בשלמות רבה, ורץ לקראתם כבר מתחילת דרכו מפתח האוהל.

הרגישות לאורח

רצונו של אברהם להשרות אווירה נעימה ומזמינה ניכר היטב כבר בפנייתו הראשונה אליהם: "אַדְנִי, אִם נָא מְצָאתִי חֵן בְּעֵינֶיךָ אֵל נָא תַעֲבֹר מֵעַל עֲבֹדְךָ", הרמב"ן מבאר שתחילה פנה לכולם יחד בלשון חשיבות ("אדונים"), ולאחר מכן פנה באופן אישי ומכבד לכל אחד ואחד מהם בבקשה זו, כדי שכל אחד מהם יחוש שהוא רצוי ואהוב.

הרב חגי ולוסקי – מרצה ומחבר ספרים. 052-9453811 | אתר <https://shaalti.co.il>

מעוניינים ברעיונות חינוכיים מפרשת השבוע? רוצים להיערך כראוי לשולחן שבת?

לחצו כאן <https://katzr.net/726ea6>, או שלחו את המילה 'רעיון' למייל office@shaalti.co.il

'תורתך שאלתי', הספרים שיעשירו את שולחן השבת שלכם, לפרטים <https://did.li/fyHCN>

משנכנסו, הציע: "יקח נא מעט מים", הרד"ק עומד על משמעותה של המילה 'מעט' מים' בהקשר זה ומבאר שהמים הובאו על ידי משרתיו. אברהם חס על טורח אנשי ביתו ולכן ביקש עבור האורחים רק מעט מים, בשונה מהפת והבשר, שאותם טרח להביא בעצמו **ביד רחבה**. והוסיף על כך 'אור החיים', שאברהם רצה לשמור על המנהג הקדום של רחיצת הרגלים מחשש עבודה זרה, (שמה הם משתחוים לאבק רגליהם), ולצד זה רצה להפיג את אי הנעימות של האורחים, ועל כן הדגיש 'מעט מים', שאין בכך שום טורח עבור בני הבית.

רגישותו המיוחדת של אבי האומה בולטת גם בהזמנתו: "וְהִשְׁעֵנוּ תַּחַת הָעֵץ", מחוץ לאוהל. האלשיך הקדוש מבאר שבכך הרחיק מלבם כל חשש של אי נוחות, שלא ידאגו שמא הם נכנסים לתוך ביתו ומפריעים לבני הבית. הישיבה באוויר הפתוח תחת הצל אפשרה להם לחוש בנוחות. משתייבו, פעל אברהם במהירות להבאת המאכלים, אך תוך הקפדה על השראת אורה נעימה ונינוחה. התורה נוקטת בלשון "**וַיִּמְהַר אֲבָרָהָם**", ולא כותבת 'וירץ' כפי שנאמר בהמשך, שכן אין זה מדרך ארץ ומכבוד הבריות לעזוב אורח בריצה. אברהם ליווה את אורחיו בנחת עד שהתיישובו תחת העץ, ורק משם מיהר אל האוהל, להכין את הסעודה.

אברהם המשיך ואמר: "**וְנִאֲקָחָה פֶּת לָחֶם וְסֻעֵדוּ לָבָקֶם אַחֵר תַּעֲבֹרוּ**". ידועים דברי חז"ל על מידותיהם של אבותינו: "הצדיקים אומרים מעט ועושים הרבה" (אבות דרבי נתן פרק כג). הוא הציע להם "רק" "פֶּת לָחֶם", אפילו לא כיכר שלמה, אך לבסוף ערך לפנייהם "סעודת מלכים" עשירה בחמאה, חלב ובן בקר משובח. אורחים רבים נמנעים מלאכול, מתוך חשש שאין למארח די צורכו, ושמא סעודתם באה על חשבון מזונם של בני הבית. משום כך הקדים אברהם והציע רק "סעודה קלה ודלה", שלא יהססו ויאכלו בלב שקט.

מסירות אישית בשיא החולשה

לאורך כל מעשה האירוח רואים אנו פעולות רבות שעשה אברהם בעצמו: "**וַיִּמְהַר אֲבָרָהָם הָאֱהֱלָה אֶל שָׂרָה... וְאֶל הַבָּקָר רָץ אֲבָרָהָם וַיִּקַּח בֶּן בָּקָר... וַיִּמְהַר לַעֲשׂוֹת אֹתוֹ, וַיִּקַּח חֲמָאָה... וַיִּתֵּן לַפְּנִיָּהם וְהוּא עֹמֵד עֲלֵיהֶם תַּחַת הָעֵץ וַיֹּאכְלוּ**". הרמב"ן עומד על הפעולות הרבות שעשה אברהם בעצמו. אף שהיו בביתו שלוש מאות ושמונה עשר אנשי מלחמה ומשרתים רבים, ועל אף שהיה זקן וחלש ביום השלישי למילתו, לא סמך על עבדיו. הוא זירז בעצמו את שרה, רץ בעצמו אל הבקר לבחור את החלק המשובח ביותר, והתמסר כולו למצווה מתוך אהבה וזריזות. האברבנאל מוסיף ומציין שגם אנשי ביתו של אברהם עדיין היו חלשים ממילתם, אך אברהם אבינו, מתוך גודל רצונו לקיים בעצמו את המצווה, התגבר על חוליו ונעשה כאדם בריא, כדי לשרתם בכל כוחו בכבוד ובשמחה.

זו תמצית מורשתו של אבי האומה: **חסד אמיתי אינו נמדד רק במאכל ובמשקה המוגשים לשולחן, אלא בעיקר ברוחב הלב, במאור הפנים, ובדאגה הבלתי מתפשרת להרגעת נפשו ולרווחתו השלמה של האורח.**

הכתוב: הרב חגי ולוסקי – מרצה ומחבר סדרת הספרים 'תורתך שאלתי' על התורה, רב המכר 'כי ישאלך' – על הגדה של פסח, 'מה שאלתך' – על מגילת אסתר.

לתגובות – office@shaalti.co.il

מעוניינים ברעיונות יפים לפרשת וירא,

שיעשירו את שולחן השבת?

מוזמנים להיכנס לקישור <https://did.li/NZMaa>

הרב חגי ולוסקי – מרצה ומחבר ספרים. 052-9453811 | אתר [/https://shaalti.co.il](https://shaalti.co.il)

מעוניינים ברעיונות חינוכיים מפרשת השבוע? רוצים להיערך כראוי לשולחן שבת?

לחצו כאן <https://katzr.net/726ea6>, או שלחו את המילה 'רעיון' למייל office@shaalti.co.il

'תורתך שאלתי', הספרים שיעשירו את שולחן השבת שלכם, לפרטים <https://did.li/fyHCN>

